

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

3 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion
Mardari Dumitru
Ghervas Maria

judecând, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de avocatul Gorobica Oleg în numele inculpatului Tiutin Roman, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești din 22 august 2018 și a deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 18 aprilie 2019, în cauza penală privindu-l pe

TIUTIN Roman XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 05.05.2017 – 22.08.2018;

Instanța de apel: 08.10.2018 – 18.04.2019;

Instanța de recurs: 04.09.2019 – 03.12.2019.

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă:

1. Prin sentința Judecătoriei Comrat (sediul Vulcănești) din 22 august 2018 Tiutin R. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza:

- art. 287 alin. (1) Cod penal la 6 (șase) luni închisoare;

- art. 287 alin. (2) lit. a) Cod penal la 6 (șase) luni.

În conformitate cu art. 84 alin. (1) Cod penal, prin cumularea totală a pedepselor aplicate, inculpatului i-a fost stabilită definitiv pedeapsa sub formă de închisoare pe o perioadă de 1 (un) an, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis. Termenul de pedeapsă se calculează din momentul reținerii lui Tiutin R. În conformitate cu art. 88 alin. (3) Cod penal, în termenul executării pedepsei, a fost inclus și termenul reținerii lui Tiutin R. din 2 martie 2017, ora 11:25 până la ora 13:42.

2. Prin sentință, în sarcina inculpatului prima instanță, *în fapt*, a reținut următoarele: *Tiutin R., la 30 martie 2016, aproximativ la ora 10:30, aflându-se pe teritoriul ÎM Gospodăria Comunal Locativă a or. Vulcănești, amplasată pe str. Gherțen 34, astfel,*

conștientizând că se află în loc public, având scopul de a comite acțiune de huliganism, din intenții huliganice, acționând cu intenție, în prezența altor persoane care se aflau în locul dat, încălcând grosolan ordinea publică și manifestând o vădită lipsă de respect față de societate, neglijând normele etice și morale de conviețuire, precum și având scopul de a da acțiunilor sale o rezonanță publică, pentru ca acțiunile sale să fie văzute sau auzite, astfel fiind încălcată liniștea altor persoane și activitatea normală a întreprinderii sus-menționate și, admițând conștient o asemenea consecință, pe motivul unor relații personale ostile, încălcând ordinea publică și exprimând lipsa de respect față de societate, a iscat o ceartă cu directorul ÎMGCL or. Vulcănești, Costev I., care ieșea de pe teritoriul întreprinderii menționate cu automobilul personal, acționând cu o obrăznicie deosebită, i-a întretăiat calea cu automobilul personal, creând astfel un pericol real de producere a unui accident rutier din motivul eventualei coliziuni, și ca rezultat al stopării automobilului, el a ieșit din automobilul personal, s-a apropiat rapid de automobilul în care se afla Costev I. și a început să-l numească cu cuvinte necenzurate, să-l amenințe cu aplicarea forței fizice, confirmându-și intențiile sale prin aplicarea câtorva lovituri cu pumnii pe parbrizul și partea ferestrei laterale a automobilului, în care se afla Costev I., acțiunile fiind stopate doar după ce Costev I. i-a comunicat că cheamă poliția.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal, huliganismul, adică *acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de amenințarea cu aplicarea violenței asupra persoanelor, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită.*

Tot el, la 20 noiembrie 2016, aproximativ la orele 14:00, în continuarea acțiunilor sale infracționale, în perioada desfășurării alegerilor în Adunarea Națională a Găgăuziei, aflându-se în stradă în fața secției de votare nr. 10/25, amplasată în clădirea Casei de cultură de pe str. Frunze, or. Vulcănești, unde erau prezenți o mare parte din locuitorii orașului ca participanți la votare, neglijând normele etice și morale de conviețuire în societate, încălcând grav ordinea publică și acționând cu un cinism deosebit, aflându-se în relații ostile cu Cateva N., manifestând o vădită lipsă de respect față de societate, exprimând o vădită aroganță și nerușinare, a început să se exprime public în fața grupului de persoane prezent în adresa lui Cateva N. cu cuvinte necenzurate și limbaj licențios, care constituie injurie, atât după sens, cât și după conținutul indecent, în acest fel, la momentul comiterii respectivelor acțiuni ilegale, Tiutin R. i-a acordat acțiunilor sale o rezonanță publică, având în vedere că în prezența terțelor persoane s-a adresat cu cuvinte necenzurate în adresa lui Cateva N., lezându-i onoarea și demnitatea, în același timp conștientizând și prevăzând consecințele acțiunilor sale și dorind survenirea acestora, deoarece în urma comiterii faptei date a provocat indignarea grupului de persoane prezente la fața locului, față de fapta comisă.

În această parte, instanța a încadrat acțiunile inculpatului în temeiul art. 287 alin. (2) lit. a) Cod penal, huliganismul, adică *acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea*

publică, care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism deosebit, de o persoană care anterior a comis un act de huliganism.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apel de către avocatul Gorobica O. în interesele inculpatului Tiutin R., care a solicitat casarea integrală a acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Tiutin R. să fie achitat în baza art. 390 alin. (1) pct. 1) și 3) Cod de procedură penală.

În motivarea cererii de apel, apărătorul a indicat că instanța de fond în sentința de condamnare nu a precizat care anume acțiune din cadrul laturii obiective a infracțiunii de huliganism a fost comisă de Tiutin R.

Prin declarațiile martorilor audiați în ședințele de judecată s-a constatat că pe primul episod Tiutin R. doar a purtat discuții cu partea vătămată Costev I., care din motive personale nu a dorit să iasă din mașină. Nu au existat în acțiunile lui Tiutin R. acțiuni intenționate, care încalcă grosolan ordinea publică, adică săvârșirea unor acțiuni intenționate ce atentează la regulile sociale și morale de conviețuire, care sunt încălcate într-un mod grosolan și demonstrativ de către violatorul ordinii publice prin necuviință, neobrăzare, comportare batjocoritoare cu cetățenii, prin înjosire a onoarei și demnității persoanei, încălcare îndelungată și insistentă a ordinii publice, zădărniciere a activităților de masă, suspendare temporară a activității normale a întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, transportului obștesc.

Apelantul a indicat că declarațiile părții vătămate Costev I. precum că Tiutin R. îl amenința cu cuvinte necenzurate și a lovit cu pumnul în geam, că l-a amenințat cu forța fizică, nu s-au confirmat prin declarațiile martorilor Trandafir M., Chisacov D., Chirciu A. și Bakaianov D. Ultimii au menționat că nu cunosc sau nu au auzit sau văzut ca Tiutin R. să folosească cuvinte necenzurate în adresa lui Costev I. Martorul Chevdeș T., care a dat declarații contrare circumstanțelor pricinii și anume: a menționat că în calitate de paznic a venit vara la ÎM Gospodăria Comunal Locativă, pe când evenimentele se petreceau în martie, a spus la începutul audierilor că, de facto, nu-l cunoaște pe Tiutin R., iar pe parcurs a declarat că îl știe din copilărie. În procesul-verbal de confruntare martorul declară că Tiutin R. s-a exprimat față de Costev I. cu cuvinte necenzurate, însă nu a menționat care anume cuvinte le-a spus, sau ce înțelege martorul prin cuvinte necenzurate. Totodată, martorul a declarat că Tiutin R. doar a bătut la fereastra automobilului lui Costev I., dar nu l-a amenințat pe ultimul, iar la întrebarea lui Tiutin R. către Chevdeș T. dacă inculpatul l-a amenințat pe Costev I. cu violența fizică, martorul a menționat că: „*nu, eu așa ceva nu țin minte*”.

Astfel, reieșind din probele reținute pe marginea primului episod, instanța de fond urma să aprecieze critic declarațiile părții vătămate Costev I. și să constate că învinuirea adusă lui Tiutin R. nu este confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanță, sentința nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția de condamnare.

În partea ce ține de episodul doi incriminat inculpatului, apelantul a menționat că, de fapt, partea vătămată Cateva N. a fost inițiatorul unei discuții provocatoare în adresa

lui Tiutin R. și alte persoane, or, după cum s-a confirmat din declarațiile părții vătămate și a unor martori, Cateva N. a lansat o versiune, precum că inculpatul și alte persoane agită alegătorii și dau bani, fapt care nu s-a confirmat. Pe de o parte, Cateva N. a spus că, Tiutin R. a înjurat-o, numind-o „narcomană”, iar în același timp a recunoscut în procesul-verbal de confruntare că Tiutin R. nu a amenințat-o cu aplicarea violenței fizice. Ca și în primul episod, partea vătămată Cateva N., nu a înaintat careva pretenții materiale sau morale față de Tiutin R., iar la fața locului nu a fost solicitată asistența medicală urgentă. Din lista de probe, în ședința de judecată din numărul total de 16 martori audiați pe episodul 2, 13 martori au dat declarații, care nu confirmă versiunea de fapt descrisă de partea vătămată. Din numărul total de 13 martori, o parte bună sunt membri ai comisiei electorale care au declarat că, nu au văzut nici un conflict, deoarece se aflau în clădire, iar presupusul conflict ar fi fost afară. Totuși din declarațiile martorului Grubîi M., în raport cu declarațiile părții vătămate Cateva Natalia, care a scris în cererea înaintată comisiei că conflictul a avut loc în prezența membrilor comisiei, martorul a întrebat membrii comisiei dacă cineva a fost martorul conflictului, la ce toți au confirmat că nu au fost martori. Prin urmare, declarațiile lui Cateva N. urmează a fi apreciate critic, deoarece sunt neveridice.

În același timp, doar martorii Cerneva G. și Radov I., au declarat că au auzit cum Tiutin R. a numit-o pe Cateva N. „baba iaga”. Consideră că, declarațiile acestora nu sunt credibile și urmează a fi apreciate critic, or, după cum au confirmat chiar martorii, Cerneva G. este soția feciorului lui Cernev, care este oponentul lui Tiutin R., iar Radov I. este cunoscutul lui Cerneva G.

Astfel, din cele expuse, reiese că din partea lui Tiutin R. în adresa lui Cateva Natalia, nu a existat un limbaj necenzurat, iar cuvintele „baba iaga” – ce este un personaj din poveste, du-te în trei cuvinte și că a mâncat „roți” după fecior, sau celelalte expresii confirmate de 2-3 martori, în raport cu ceilalți 12-13 martori, nu pot constitui temei de a le aprecia că, au fost exprimate în public de Tiutin R., totodată aceste cuvinte sau sintagme de cuvinte nu reprezintă injurii.

Prima instanță nu a ținut cont de prevederile art. 389 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, și prin urmare, declarațiile părților vătămate precum că Tiutin R. s-a adresat cu cuvinte necenzurate și a înjosit onoarea și demnitatea persoanelor în cauză, sunt doar niște presupuneri expuse de către părțile vătămate din motive personale, și nicidecum nu reprezintă circumstanțe de fapt ce corespund adevărului, și care pot fi confirmate prin alte probe.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 18 aprilie 2019, apelul declarat de avocatul Gorobica O. în numele inculpatului, a fost respins, ca nefondat, iar sentința contestată menținută fără careva modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, raportând situația de fapt la cea de drept, cercetând argumentele invocate de părți, în coroborare cu materialele dosarului penal, s-a ajuns la concluzia că apelul declarat de avocatul Gorobica O. este nefondat și urmează a fi respins, pentru argumentele ce urmează.

Cauza a fost examinată în instanța de apel în lipsa părții vătămate Costev Ivan, care a solicitat examinarea dosarului în lipsa sa și în lipsa inculpatului Tiutin R., care în cursul

judecării, la 15 octombrie 2017, a părăsit teritoriul Republicii Moldova, și astfel s-a ascuns de instanța de judecată, făcând astfel imposibilă citarea sa și atestând faptul că, se ascunde, iar potrivit art. 412 alin. (5) Cod de procedură penală, „*neprezentarea părților legal citate în instanța de apel nu împiedică examinarea cauzei*”, și conform art. 321 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, „*judecarea cauzei în lipsa inculpatului poate avea loc în cazul când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță*”. Prin încheierea instanței din 22 decembrie 2017, Tiutin R. a fost anunțat în căutare și eliberat mandat de arestare (vol. II, f.d.77-81). Iar prin înștiințarea parvenită de la Inspectoratul de Poliție Vulcănești din 9 ianuarie 2018, în privința lui Tiutin R. a fost pornit dosar de căutare nr. 2017080022 din 19 octombrie 2017, în baza materialelor acumulate în privința lui Tiutin R. pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 164 alin. (2) Cod penal, iar materialele în baza încheierii din 22 decembrie 2017 au fost anexate la dosarul de căutare, intentat anterior (vol. II, f.d.90). Astfel, se constată, că inculpatul se ascunde de la prezentarea în ședința de judecată. Or, cel din urmă a cunoscut, că dosarul penal pentru faptele de huliganism a fost expediat în instanță, cel din urmă fiind prezent în ședințele de judecată din 12 iulie 2017, 25 august 2017, 1 septembrie 2017, 6 septembrie 2017 și a participat la audierea părții vătămate Cateva N.

Colegiul judiciar a constatat că la pronunțarea sentinței, prima instanță, în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și de drept material, corect a determinat circumstanțele de fapt și de drept și just a concluzionat că, fapta penală reținută în culpa inculpatului Tiutin R., săvârșită la 30 martie 2016, aproximativ la ora 10:30, în loc public – pe teritoriul ÎM Gospodăria Comunal Locativă a or. Vulcănești, și cea săvârșită la 20 noiembrie 2016, aproximativ la ora 14:00, în perioada petrecerii alegerilor în Adunarea Națională a Găgăuziei, în loc public - în stradă în fața secției de votare nr. 10/25, amplasată în clădirea Casei de cultură de pe str. Frunze, or. Vulcănești, au avut loc, și au fost săvârșite de către inculpat în circumstanțele descrise mai sus, și soluția primei instanțe este una justă și echitabilă, corespunzător cumulului probelor administrate în cauză.

La solicitarea procurorului, în instanța de apel au fost examinate materialele din dosar, verificate probele administrate în ședința instanței de fond, inclusiv declarațiile necontestate ale părților vătămate Costev I. și Cateva N. și martorilor: Chevdiș T., Trandafir M., Chisacov D., Chirciu A., Bacaianov D., Furman V., Manzul D., Cerneva M., Grubîi M., Ursu L., Chirciu M., Cuiumju V., Ianicov Iu., Voitenoc V., Fuer V., Ilama I., Cerneva G., Tasmalî E., Radionova E., Radov I., Petrioglu V., audiați în prima instanță, puse la baza sentinței de condamnare, și probele materiale examinate de prima instanță.

Argumentele apărătorului precum că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii de huliganism, sunt considerate absolut neîntemeiate și nejustificate, or, instanța a relevat că trăsătura esențială a huliganismului este încălcarea grosolană a ordinii publice, exprimată printr-o vădită lipsă de respect față de societate, prin care a comis acțiuni intenționate ce atentează la regulile sociale și morale de conviețuire, care sunt încălcate într-un mod grosolan și demonstrativ de către violatorul ordinii publice

prin necuviință, neobrăzare, comportare batjocoritoare cu cetățenii, prin înjosire a onoarei și demnității personalității, încălcare îndelungată și insistentă a ordinii publice.

De asemenea, instanța de apel a reținut ca fiind justificată aprecierea instanței de fond pe primul episod, precum că, faptele antisociale pe care inculpatul le-a săvârșit în public, indignând publicul, întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal. Astfel, în cursul judecății a fost stabilit că, inculpatul a întretăiat calea părții vătămate Costev I., creând pericolul producerii unui accident rutier, ulterior inculpatul coborând din mașină s-a apropiat de mașina părții vătămate și a lovit cu palma în parbriz, cerându-i părții vătămate să coboare și înjurând, partea vătămată apreciind aceste acțiuni ca pe un pericol iminent de aplicare asupra sa a forței fizice, în caz că va ieși din mașină. Astfel, actele și cuvintele jignitoare proferate de Tiutin R. au fost de natură să aducă atingere bunelor moravuri, să creeze indignare și dezaprobarea celor din jur. Dovadă că, aceste fapte antisociale au ajuns la cunoștința publicului este momentul că partea vătămată și martorii, prin depozițiile făcute, s-au arătat indignați de acțiunile inculpatului. Exprimarea unei vădite lipse de respect față de societate din partea inculpatului s-a manifestat prin aceea că, prin acțiunile lui au fost atinse interesele legitime ale mai multor persoane care se aflau la locul infracțiunii de a conviețui în liniște și siguranță.

Referitor la învinuirea imputată în baza art. 287 alin. (2) lit. a) Cod penal, instanța de apel a indicat că, deși inculpatul nu a recunoscut vinovăția în săvârșirea infracțiunii imputate, vinovăția acestuia este dovedită pe deplin prin cumulul de probe administrate de către organul de urmărire penală, examinate de către instanța de fond și verificate de către instanța de apel. Inculpatul prin cuvintele ofensatoare expuse în adresa părții vătămate Cateva N. precum și prin pomenirea fiului ultimei într-un context negativ, a stârnit indignarea și nemulțumirea părții vătămate precum și a celor prezenți.

Instanța de apel a constatat locul public al derulării evenimentelor – curtea Casei de cultură, fiind de durată, totodată s-a menționat că acțiunile inculpatului au fost însoțite de o încălcare grosolană evidentă a ordinii publice, or la caz au fost implicate și forțele de ordine și au exprimat o vădită lipsă de respect față de societate. Încălcarea grosolană evidentă a ordinii publice s-a manifestat prin: acțiunile intenționate și grosolane ale lui Tiutin R. față de partea vătămată Cateva N., care au atentat la regulile sociale și morale de conviețuire (care presupun rezolvarea civilizată și pașnică a oricărei situații de conflict), neobrăzare, comportare batjocoritoare prin înjosire a onoarei și demnității persoanei, manifestate prin adresarea de injurii, exprimarea de cuvinte, acostarea jignitoare a părții vătămate.

Referitor la argumentele apărării, precum că partea vătămată Cateva N. a avut un comportament agresiv și provocator, instanța de apel le-a respins menționând că acest fapt nu justifică acționarea contrar normelor unanim recunoscute a ordinii publice și nici nu-i justifică comportamentul agresiv față de partea vătămată a inculpatului Tiutin R., iar opinia inculpatului față de acțiunile pretins ilegale ale părții vătămate la data și circumstanțele nominalizate, nu constituie temei pentru înjosirea acesteia, ci urmau a fi succedate de aplicarea modalităților legale de soluționare a conflictului. Pretinsele

ilegalități ale părții vătămate, invocate de apărare, sânt niște acțiuni separate. Colegiul judiciar a reținut că nu a fost nici o necesitate pentru Tiutin R. de a recurge la injurii sau înjosirea onoarei și demnității părții vătămate, numind-o „*baba iaga*” și că a „*înghițit roși*” (fapt confirmat de mai mulți martori) în prezența altor persoane, care au reacționat la aceste cuvinte cu zâmbete, or, chiar dacă au fost provocări, inculpatul putea să nu răspundă la aceste provocări, cu atât mai mult, că acolo erau mai multe persoane inclusiv și un colaborator al poliției, care s-au implicat în aplanarea situației de conflict.

Din faptele constatate și descrise, instanța de apel a accentuat că, a avut loc o încălcare grosolană a ordinii publice care exprimă o vădită lipsă de respect față de societate, manifestată prin acțiuni intenționate ale inculpatului ce atentează la regulile sociale și morale de conviețuire, care au fost încălcate într-un mod grosolan și demonstrativ de către Tiutin R., prin necuviință, neobrăzare, comportament batjocoritor față de partea vătămată.

De asemenea, instanța de apel a respins alegațiile părții apărării, precum că în urma conflictului, părților vătămate nu le-au fost cauzate careva vătămări, de aceea nu este întrunită latura obiectivă a infracțiunii de huliganism, argumentând că prin „*violență*” se are în vedere violența soldată fie cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, fie cu leziuni corporale care nu presupun nici dereglarea de scurtă durată a sănătății, nici pierderea neînsemnată și stabilă a capacității de muncă. Argumentele apelantului precum că declarațiile părții vătămate Cateva N. nu corespund realității, au fost respinse, or, acestea au fost confirmate și coroborate cu declarațiile martorilor, și celelalte probe anexate la dosar.

La caz, caracterul public al acțiunilor inculpatului rezultă cert atât din locul propriu-zis al desfășurării conflictului - aflându-se în primul episod - pe teritoriul ÎM Gospodăria Comunal Locativă a or. Vulcănești, iar în cel de-al doilea episod – la fel în stradă în curtea Casei de cultură, cât și în prezența mai multor persoane, astfel acțiunile infracționale fiind comise într-o ipostază cu implicații publice.

Astfel, instanța de apel a stabilit că incidentul a avut loc într-un loc public, și anume aflându-se pe teritoriul ÎM Gospodăria Comunal Locativă a or. Vulcănești, unde oricare dintre angajații întreprinderii, dar și alte persoane ar fi putut asista la acțiunile inculpatului, iar în cel de-al doilea episod - în curtea Casei de cultură, unde veneau și plecau alegătorii și la care ultimii au asistat, în așa mod fiind încălcată grosolan ordinea publică și având loc o vădită lipsă de respect, față de părțile vătămate Costev I. și Cateva N. și alte persoane, reieșind din declarațiile părții vătămate, precum și a depozițiilor martorilor menționați mai sus.

Instanța de apel a apreciat ca fiind corectă soluția instanței de fond de a nu recalifica acțiunile inculpatului în baza prevederilor art. 354 Cod Contravențional, după cum a solicitat partea apărării, or, vinovăția acestuia a fost demonstrată indubitabil, prin ansamblul de probe veridice, pertinente, utile și concludente cercetate de instanța de judecată și din punct de vedere al coroborării lor.

Or, în corespundere cu art. 131 lit. a), b) și e) Cod penal, prin faptă săvârșită în public se înțelege fapta comisă într-un loc care, prin natura sau destinația lui, este

întotdeauna accesibil publicului, în orice alt loc accesibil publicului, dacă în momentul săvârșirii faptei erau de față două sau mai multe persoane; prin orice mijloace, la care, recurgând făptuitorul, își dădea seama că fapta ar putea ajunge la cunoștința publicului. În temeiul art. 134⁷ Cod penal, prin loc de utilizare publică se înțeleg părțile clădirii, ale terenului, ale străzii ori ale unui alt loc, care sunt accesibile sau deschise publicului permanent, periodic sau ocazional și care includ orice loc comercial, cultural, educațional, de divertisment, de recreație sau oricare alt loc similar, accesibil sau deschis publicului. Desconsiderarea deplină a ordinii publice o demonstrează dorința făptuitorului de a profita de un pretext neînsemnat pentru răfuiala cu victima.

Infrațiunea de huliganism urmează a fi delimitată de alte fapte, în particular de contravenția prevăzută de art. 78 Cod Contravențional dat fiind că huliganismul incriminat de norma penală, în afară de prezența acțiunii principale – încălcarea grosolană a ordinii publice, presupune și prezența unei acțiuni adiacente – acțiune exprimată, alternativ, în aplicarea violenței asupra persoanelor, folosirea altor obiecte pentru vătămarea integrității corporale. S-a precizat că faptele indicate supra constituie acțiuni intenționate, ce încalcă grosolan ordinea publică, iar această circumstanță apropie componența de contravenție menționată de infrațiunea de huliganism. Or, atunci când are un caracter complex, infrațiunea de huliganism include, ca acțiune principală, încălcarea grosolană a ordinii publice.

În cele ce urmează, instanța a mai consemnat deosebirea dintre contravenții și infrațiunea de huliganism: așa cum contravențiile nu presupun și existența unei acțiuni adiacente alternativ, exprimate în: 1) *aplicarea violenței asupra persoanelor*; 2) *amenințarea, cu aplicarea violenței, asupra persoanelor*; 3) *opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane, care curmă actele huliganice*.

6. Avocatul Gorobica O. nefiind de acord cu hotărârile instanțelor de fond le-a contestat cu recurs ordinar, solicitând casarea acestora, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit căreia inculpatul să fie achitat.

În motivarea recursului declarat, avocatul indică că, potrivit pct. 2 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre huliganism nr. 4 din 19.06.2006: „*Infrațiunea de huliganism, prevăzută la alin. (1) art. 287 Cod penal, se poate realiza prin comiterea uneia dintre următoarele acțiuni:*

1) *acțiuni intenționate, care încalcă grosolan ordinea publică însoțite de: a) aplicarea violenței asupra persoanelor; b) amenințarea cu aplicarea violenței asupra persoanelor; c) opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane, care curmă actele huliganice;*

2) *acțiuni care, prin conținutul lor, se deosebesc prin cinism;*

3) *acțiuni care, prin conținutul lor, se deosebesc prin obrăznicie deosebită.*

Prin *huliganism însoțit de un cinism deosebit* se are în vedere încălcarea insistentă și demonstrativă a regulilor morale, manifestată prin disprețuire și batjocură față de bolnavi, de persoanele în etate, aflate în stare de neputință, prin purtare nerușinată în prezența altor persoane, trezind indignarea acestora, etc.

Sub *obrăznicie deosebită* se înțeleg acțiunile de încălcare grosolană a ordinii publice însoțite de acte de violență asupra persoanei, de distrugere și degradare a bunurilor proprietarului, întreruperea temporară a activității normale a întreprinderilor, instituțiilor sau organizațiilor etc.

La caz, instanța de fond în sentința de condamnare nu a precizat care anume acțiune din cadrul laturii obiective a infracțiunii de huliganism a fost comisă de Tiutin R. Nu în zadar partea apărării a menționat în prima instanță că nu suntem în prezența faptului infracțional caracteristic art. 287 Cod penal, la fel cum nu sunt întrunite nici elementele infracțiunii prevăzute de art. 287 Cod penal în cazul lui Tiutin R.

Astfel, prin declarațiile martorilor audiați în ședințele de judecată s-a constatat că în partea primului episod Tiutin R. doar a purtat discuții cu partea vătămată Costev I., care din motive personale nu a dorit să iasă din mașină. Nu a existat în acțiunile lui Tiutin R. acțiuni intenționate, care încalcă grosolan ordinea publică, adică săvârșirea unor acțiuni intenționate ce atentează la regulile sociale și morale de conviețuire, care sunt încălcate într-un mod grosolan și demonstrativ de către violatorul ordinii publice prin necuviință, neobrăzare, comportare batjocoritoare cu cetățenii, prin înjosire a onoarei și demnității persoanei, încălcare îndelungată și insistentă a ordinii publice, zădărniciere a activităților de masă, suspendare temporară a activității normale a întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, transportului obștesc etc. Or, prin „*acțiuni care încalcă grosolan ordinea publică*” se înțelege fapta săvârșită în public, îndreptată împotriva ordinii publice, care se concretizează în acostarea jignitoare a persoanelor, în alte acțiuni similare, ce încalcă normele etice, tulbură ordinea publică și liniștea persoanelor.

Totodată, este important de menționat că declarațiile părții vătămate Costev I. precum că. „*Tiutin R. îl amenința cu cuvinte necenzurate și a lovit cu palma în geam, că la amenințat cu forța fizică*”, nu s-au confirmat prin declarațiile martorilor Trandafir M., Chisacov D., Chirciu A. și Bakaianov D. Ultimii din contra au menționat că nu cunosc sau nu au auzit sau văzut ca Tiutin R. să folosească cuvinte necenzurate în adresa lui Costev I. Totodată este important de menționat că partea vătămată Costev I. a fost concurentul politic în alegeri al lui Tiutin R., fapt ce dovedește că este o persoană cointereseată în procesul penal.

Totodată, pe primul episod martorul Chedveș T. a dat declarații contrare circumstanțelor pricinii și anume: a menționat că în calitate de paznic a venit vara la MJKH, pe când evenimentele se petreceau în martie, a spus la începutul audierilor că de facto nu-l cunoaște pe Tiutin R., iar pe parcurs a declarat că îl știe din copilărie. Doamna Chedveș T. a considerat oportun să nu sune la poliție, iar după ce a plecat Tiutin R. a spus că Costev I. nu părea speriat. În procesul-verbal de confruntare martorul în cauză, declară că: „*Tiutin R. i-a spus lui Costev I. cuvinte necenzurate*”, însă nu a menționat care anume cuvinte le-a spus, sau ce înțelege martorul prin cuvinte necenzurate. Tot martorul a declarat că: „*Tiutin R. doar a bătut la fereastra automobilului lui Costev. I., dar nu la amenințat pe ultimul*”. La întrebarea lui Tiutin R. către Chedveș T. dacă inculpatul la amenințat pe Costev I. cu violența fizică, doamna Chedveș T. menționează că: „*nu, eu așa ceva nu țin minte*”. Concomitent, la fața locului nu a fost chemată asistența medicală

urgentă, iar partea vătămată nu a înaintat careva pretenții materiale sau morale față de inculpat.

Astfel, reieșind din probele reținute pe marginea primului episod, instanța de fond urma să aprecieze critic declarațiile părții vătămate Costev I., și să constate că învinuirea adusă Tiutin R. nu este confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată.

Cu privire la cele constatate de instanțe pe cel de al doilea episod, este important de menționat că partea vătămată Cateva N., a fost inițiatorul unei discuții provocatoare în adresa lui Tiutin R. și alte persoane. Ori după cum s-a confirmat din declarațiile părții vătămate și a unor martori, Cateva N. a fost inițiatorul discuției și ea prima a lansat o versiune precum că Tiutin R. și alte persoane agită alegătorii și dau bani, fapt care nu s-a confirmat. Pe de o parte Cateva N. a spus că Tiutin R. a înjurat-o: numind-o narcomană, iar în același timp a recunoscut în procesul-verbal cu privire la confruntare că Tiutin R. nu a amenințat-o cu aplicarea violenței fizice. Ca și în cazul primului episod, partea vătămată Cateva N. nu a înaintat careva pretenții materiale sau morale față de Tiutin R., iar la fața locului nu a fost solicitată asistența medicală urgentă. Din lista de probe, au fost cercetate declarațiile martorilor și din numărul total de 16 martori audiați pe marginea episodului 2, 13 martori au dat declarații, care nu confirmă versiunea de fapt descrisă de partea vătămată Cateva N.

Din declarațiile martorilor rezultă că, din partea lui Tiutin R. în adresa lui Cateva N. nu a existat un limbaj necenzurat, iar cuvintele „*baba iaga*” - este un personaj din poveste, „*dute în trei cuvinte*”, și „*a mâncat roți după fecior*”, sau celelalte expresii confirmate de 2-3 martori în raport cu ceilalți 13-14 martori, nu pot constitui temei de a le aprecia că au fost exprimate în public de Tiutin R. Totodată, aceste cuvinte sau sintagme de cuvinte nu reprezintă injurii, sau limbaj licențios.

Este foarte important de menționat că nici un martor nu a auzit și nici nu a confirmat în declarațiile sale ca Tiutin R. sa-i spună lui Cateva N. cuvântul „*narcomană*”. Astfel, doar partea vătămată a declarat că a fost numită narcomană, fapt ce în lipsa unor alte probe putem deduce că așa declarații nu corespund adevărului.

Prin urmare, în opinia recurentului, declarațiile părților vătămate precum că Tiutin R. s-a adresat cu cuvinte necenzurate și i-a înjosit demnitatea și onoarea, sunt doar niște presupuneri expuse de părțile vătămate din motive personale, și nicidecum nu reprezintă circumstanțe de fapt ce corespund adevărului, și pot fi confirmate prin alte probe.

De asemenea, recurentul menționează că sentința nu conține elementele obligatorii din partea descriptivă, și anume: „*descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii; 2) probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe.*” Prin urmare, nu au fost respectate exigențele de formă a sentinței prevăzute de art. 394 CPP.

Mai mult ca atât, avocatul Gorobica O. menționează că instanțele nu au ținut cont de prevederile pct. 6 din hotărârea explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție, citată mai sus.

Totodată, instanța de apel nu a reținut și nu a combătut alegațiile părții apărării din cererea de apel, ci doar a preluat în mod superficial partea descriptivă a sentinței primei instanțe, fapt care a condus la calificarea și încadrarea juridică incorectă a acțiunilor incriminate lui Tiutin R. Din decizia instanței de apel reținem nejustificată aprecierea argumentelor apărătorului precum că, fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii de huliganism, din motiv că sunt considerate absolut neîntemeiate și nejustificate, or, instanța a relevat că, trăsătura esențială a huliganismului este încălcarea grosolană a ordinii publice, exprimată printr-o vădită lipsă de respect față de societate, prin care a comis acțiuni intenționate ce atentează la regulile sociale și morale de conviețuire, care sunt încălcate într-un mod grosolan și demonstrativ de către violatorul ordinii publice prin necuviință, neobrăzare, comportare batjocoritoare cu cetățenii, prin înjosire a onoarei și demnității personalității, încălcare îndelungată și insistentă a ordinii publice. O astfel de abordare juridică a elementelor constitutive ale huliganismului impune concluzia abuzului de drept, argumentat prin interpretarea extensivă a legii penale, fapt expres interzis în dreptul penal.

În același timp, în jurisprudența Curții Supreme de Justiție, s-a constatat că chiar și în spețele judiciare cu privire la actele huliganice identificate prin acțiuni violente ce au cauzat traume fizice ușoare (ca exemplu: comoție cerebrală), nu poate fi condamnată persoana în baza învinuirii de huliganism, adică acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism (a se vedea decizia CSJ, în dosarul nr. 1ra-316/2019, Cucerescu S.).

Astfel, considerăm că prima instanță și instanța de apel nu și-au motivat în mod legal și cu respectarea dreptului la un proces echitabil, hotărârile judecătorești pronunțate în privința recurentului, fapt ce contravine art. 6 par. 1 al CEDO, care în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, garantează dreptul la o hotărâre motivată.

În drept, titularul dreptului de recurs își întemeiază cererea pe prevederile art. 427 Cod de procedură penală și pe art. 6 CEDO.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursului declarat de către avocatul Gorobica O. în numele inculpatului menționând că recursul urmează a fi declarat inadmisibil.

8. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu actele cauzei, Colegiul Penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, cu casarea totală a sentinței și deciziei instanței de apel și dispunerea încetării procesului penal în privința lui Tiutin R. în baza art. 287 alin. (1) Cod penal și în baza art. 287 alin. (2) lit. a) Cod penal, pe motiv că faptele acestuia constituie contravențiile prevăzute de art. 354 Cod contravențional, pentru a dispune astfel instanța de recurs a rezultat din următoarele circumstanțe de drept și de fapt.

În drept, soluția instanței de recurs este fundamentată pe prevederile expuse de legislator în art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) din Codul de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și încetarea procesului penal.

Potrivit celor conținute în art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia. Rațiunea exercitării acestei căi de atac, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanțele ierarhic inferioare la etapele precedente de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Concomitent, Colegiul Penal lărgit menționează că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, adică odată exercitat are efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, instanța având posibilitatea de a da o nouă apreciere probelor acumulate în dosar. Respectiv, la judecarea apelului, instanța este în drept să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță (care pot fi, de altfel, apreciate diferit față de felul cum au fost evaluate de prima instanță), pentru elucidarea adevărului și pentru formularea unei concluzii temeinice vizavi de acuzația imputată inculpatului prin actul de sesizare a instanței.

Relevant cauzei este și faptul că o persoană poate fi supusă răspunderii penale dacă în acțiunile acesteia sunt constatate toate cele patru elemente obligatorii ale unei infracțiuni: obiectul infracțiunii, latura obiectivă, subiectul, latura subiectivă și fapta comisă de aceasta este pasibilă răspunderii penale. În speță, instanța de recurs constată că rigorile legii, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea prezentei cauze de către instanțele ierarhic inferioare, iar erorile admise nu pot fi altfel remediate decât prin casarea hotărârilor contestate.

Analizând textul recursului ordinar declarat de avocatul Gorobica O. în numele inculpatului Tiutin R., Colegiul Penal lărgit constată că titularul face trimitere la temeiurile de casare subscrise de pct. 6), 8), 12) și 16) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, criticând decizia instanței de apel și sentința, din motiv că instanțele, interpretând eronat prevederile legale și cele doctrinare, au conchis pripit asupra condamnării lui Tiutin R. în baza art. 287 alin. (1) și 287 alin. (2) lit. a) Cod penal, nerevizuind posibilitatea încadrării acțiunilor acestuia în norma contravențională, pentru aceste considerente ultimul urmează a fi achitat în temeiul art. 390 alin. (1) pct. 1) și 3) Codul de procedură penală.

Având în vedere contrarietatea alegațiilor formulate de recurent în cererea sa, instanța de recurs menționează că pretinderea avocatului despre dispunerea achitării în privința lui Tiutin R. pe ambele capete de acuzare, în temeiul art. 390 alin. (1) pct. 1) și 3) Codul de procedură penală, urmează a fi respinsă, ca nefondată. Totodată, solicitarea recurentului de dispunere a achitării inculpatului de comiterea actelor de huliganism vine în contradicție cu motivele aduse de acesta referitor la nerevizuirea posibilității de către instanțele ierarhic inferioare a încadrării acțiunilor inculpatului în norma contravențională.

În aceiași ordine de idei, se relevă că, atunci când din circumstanțele cauzei se învederează cu certitudine că în acțiunile inculpatului nu se conțin componentele

infracțiunii incriminate acestuia prin rechizitoriu, dar cu siguranță își găsesc reflectarea elementele caracteristice corespondentului normei penale din Codul contravențional, atunci instanța, conducându-se de prevederile art. 391 alin. (2) Cod de procedură penală coroborate cu art. 332 alin. (2) din același Cod, va înceta procesul penal, cu aplicarea sancțiunii administrative prevăzute în Codul contravențional în privința inculpatului.

Inter alia, recurentul fixează în cererea de recurs faptul că instanța de apel nu a dat răspuns la toate argumentele părții apărării din cererea de apel, ci preluând statuările primei instanțe despre vinovăția lui Tiutin R. pentru actele de huliganism incriminate, a respins apelul declarat, ca nefondat, fără a face o incursiune minuțioasă în actele cauzei și a dezbate temeinic menținerea în sarcina inculpatului a componentei de infracțiune în baza art. 287 Cod penal, criticată dur de apelant.

Este indubitabil faptul că, marja de apreciere a tuturor argumentelor expuse de apelant i-a aparținut instanței de apel, care ghidându-se de prevederile legale pertinente, urma să se axeze pe cele mai importante chestiuni ridicate de parte și să se expună argumentat asupra temeiniciei sau netemeiniciei acestora, ceea ce la caz instanța de apel nu a realizat.

În observațiile sale complementare, Colegiul Penal lărgit va face trimitere la cauza *Mătășaru vs. Republica Moldova*, (cererile nr. 69714/16 și 71685/16), hotărârea din 15 ianuarie 2019, unde Curtea de la Strasbourg a evidențiat în pct. 32 și 35 din hotărâre că:

„32. Cu privire la faptul dacă ingerința în discuție fusese prevăzută de lege, reclamantul a admis că a existat un temei juridic, bazat pe articolului 287 din Codul penal, dar a susținut că această prevedere nu fusese aplicabilă circumstanțelor specifice cauzei sale. El a considerat că dosarul său trebuia examinat în conformitate cu prevederile articolului 354 din Codul contravențional. Curtea a luat act de constatarea autorităților naționale că sculpturile expuse în public de către reclamant fuseseră obscene și că acele acțiuni puteau fi calificate drept huliganism, în sensul stabilit de către legislația națională. Cu toate acestea, instanțele naționale nu au explicat într-o manieră satisfăcătoare motivul pentru care au optat pentru aplicarea pedepsei penale, prevăzută de articolul 287 din Codul penal și nu pentru cea prevăzută la articolul 354 din Codul contravențional.

35. De asemenea, ea notează că nu a fost stabilit un echilibru corect dintre diversele interese implicate, dispunându-se aplicarea unei sancțiuni mult prea severă pentru reclamant, id est pedeapsa cu închisoare. În opinia Curții, aceste circumstanțe ale cauzei nu prezintă nicio justificare pentru aplicarea unei pedepse cu închisoarea.”

Deși, obiectul disputat în cauza *Mătășaru vs. Republica Moldova*, vizează încălcarea art. 10 CEDO - libertatea de exprimare, totuși este notabil că Curtea a acordat atenție faptului că instanțele naționale nu au revizuit posibilitatea pedepsirii reclamantului în baza art. 354 din Codul contravențional, neargumentându-și soluțiile în acest sens, stabilindu-i acestuia o sancțiune mult prea severă sub formă de închisoare, inclusiv faptul că executarea sentinței a fost suspendată condiționat nu a schimbat această concluzie a Curții.

Pornind de la aceste considerații teoretice, instanța de recurs notează că argumentele apărătorului vizavi de încadrarea greșită a faptelor imputabile inculpatului sunt întemeiate, iar, la caz, de către instanțele de fond a fost admisă indubitabil eroarea de drept prevăzută în pct. 12) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, adică *faptelor săvârșite li s-a dat o încadrare juridică greșită.*

Potrivit rechizitoriului Tiutin R. a fost învinuit de aceea că: „.....la 30 martie 2016, aproximativ la ora 10:30, aflându-se pe teritoriul ÎM Gospodăria Comunal Locativă a or. Vulcănești, amplasată pe str. Gherțen 34, astfel, conștientizând că se află în loc public, având scopul de a comite acțiune de huliganism, din intenții huliganice, acționând cu intenție, în prezența altor persoane care se aflau în locul dat, încălcând grosolan ordinea publică și manifestând o vădită lipsă de respect față de societate, neglijând normele etice și morale de conviețuire, precum și având scopul de a da acțiunilor sale o rezonanță publică, pentru ca acțiunile sale să fie văzute sau auzite, astfel fiind încălcată liniștea altor persoane și activitatea normală a întreprinderii sus-menționate și, admitând conștient o asemenea consecință, pe motivul unor relații personale ostile, încălcând ordinea publică și exprimând lipsa de respect față de societate, a iscat o ceartă cu directorul ÎMGCL or. Vulcănești, Costev I., care ieșea de pe teritoriul întreprinderii menționate cu automobilul personal, acționând cu o obraznicie deosebită, i-a întretăiat calea cu automobilul personal, creând astfel un pericol real de producere a unui accident rutier din motivul eventualei coliziuni, și ca rezultat al stopării automobilului, el a ieșit din automobilul personal, s-a apropiat rapid de automobilul în care se afla Costev I. și a început să-l numească cu cuvinte necenzurate, să-l amenințe cu aplicarea forței fizice, confirmându-și intențiile sale prin aplicarea câtorva lovituri cu pumnii pe parbrizul și partea ferestrei laterale a automobilului, în care se afla Costev I., acțiunile fiind stopate doar după ce Costev I. i-a comunicat că cheamă poliția.”

Baza factologică expusă, pentru procuror a servit ca temei de a încadra acțiunile inculpatului în norma penală prevăzută de art. 287 alin. (1) Cod penal, huliganismul, adică *acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de amenințarea cu aplicarea violenței asupra persoanelor, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obraznicie deosebită.*

Consecvent, Tiutin R. a mai fost învinuit că: „, la 20 noiembrie 2016, aproximativ la ora 14:00, în continuarea acțiunilor sale infracționale, în perioada desfășurării alegerilor în Adunarea Națională a Găgăuziei, aflându-se în stradă în fața secției de votare nr. 10/25, amplasată în clădirea Casei de cultură de pe str. Frunze, or. Vulcănești, unde erau prezenți o mare parte din locuitorii orașului, ca participanți la votare, neglijând normele etice și morale de conviețuire în societate, încălcând grav ordinea publică și acționând cu un cinism deosebit, aflându-se în relații ostile cu Cateva N., manifestând o vădită lipsă de respect față de societate și exprimând o vădită aroganță și nerușinare, a început să se exprime public în fața grupului de persoane prezent în adresa lui Cateva N. cu cuvinte necenzurate și limbaj licențios, care constituie injurie, atât după sens, cât și după conținutul indecent, în acest fel, la momentul comiterii respectivelor acțiuni ilegale, Tiutin R. i-a acordat acțiunilor sale o rezonanță publică,

având în vedere că în prezența terțelor persoane s-a adresat cu cuvinte necenzurate în adresa lui Cateva N., lezându-i onoarea și demnitatea, în același timp conștientizând și prevăzând consecințele acțiunilor sale și dorind survenirea acestora, în urma comiterii faptei date a provocat indignarea grupului de persoane prezente la fața locului, față de fapta comisă.”

În această parte, procurorul a încadrat acțiunile inculpatului în temeiul art. 287 alin. (2) lit. a) Cod penal, huliganismul, adică *acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism deosebit, de o persoană care anterior a comis un act de huliganism.*

Din analiza textuală a celor expuse supra se înțelege că acțiunile huliganice imputabile lui Tiutin R. s-au desfășurat în două locuri publice. Drept urmare, instanțele ierarhic inferioare, adoptând hotărârea de condamnare în privința lui Tiutin R. în baza art. 287 alin. (1) și art. 287 alin. (2) lit. a) Cod penal, au constatat ca dovedită fapta imputabilă acestuia prin rechizitoriu.

Verificând în subsidiar actele cauzei, instanța de recurs, constată că prin faptele descrise de procuror în rechizitoriu, precum și prin probatoriu administrat și cercetat de instanțele de fond, acțiunile huliganice imputabile și comise de Tiutin R. nu cad sub incidența ilicitului penal, ci se subscriu pe ambele capete de învinuire, art. 354 din Codul contravențional - huliganismul nu prea grav, adică *acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice.*

Față de cele ce preced, urmează de consemnat că infracțiunea de huliganism din art. 287 Cod penal, trebuie delimitată de alte fapte nepenale, în particular de contravenția din art. 354 Cod contravențional, dat fiind că huliganismul incriminat de norma penală, în afară de prezența acțiunii principale – *încălcarea grosolană a ordinii publice*, presupune și prezența unei acțiuni adiacente – acțiune exprimată, alternativ, în: *aplicarea violenței asupra persoanelor, amenințarea cu aplicarea violenței asupra persoanelor, opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice.*

În cauza deferită judecății, aceste acțiuni adiacente nu au fost comise de inculpat, mai mult că partea acuzării nici nu a prezentat careva probe în vederea susținerii învinuirii date.

Articolul 287 Cod penal poate fi incriminat, doar dacă făptuitorul nu se limitează la acostarea jignitoare în locurile publice a persoanelor fizice și tulbură ordinea publică, dar pe lângă aceasta mai recurge și la aplicarea violenței, la amenințarea cu aplicarea violenței sau la opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice. Astfel, doar în acest fel, fapta pe care o comite făptuitorul depășește gradul de pericol social al unei contravenții, atingând gradul de pericol social al unei infracțiuni.

În subsidiar, instanța explică că linia de demarcare dintre infracțiunea prevăzută de art. 287 Cod penal și contravenția reglementată de art. 354 Cod Contravențional este foarte sensibilă, iar atunci când există careva îndoieli cu privire la calificarea corectă a

acțiunilor făptuitorului, instanțele urmează a se ghida de principiu „*in dubio pro reo*”, adică, în alți termeni, se sugerează de tratat îndoielile în favoarea făptuitorului, aplicându-i făptuitorului răspunderea conform normelor contravenționale.

În contextul celor expuse, Colegiul Penal lărgit conchide că concluziile la care a ajuns prima instanță, și anume că fapta inculpatului Tiutin R., constituind acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de amenințarea cu aplicarea violenței asupra persoanei, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită, sub aspectul laturii obiective și subiective, întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal, sunt incorecte, ținând seama de învinuirea înaintată lui Tiutin R. pe episodul cu partea vătămată Costev I., care nu coroborează cu circumstanțele de fapt constatate și cu ansamblul de probe cercetate în cadrul ședințelor de judecată.

După cum Colegiul a evidențiat supra, pentru calificarea faptei ca huliganism incriminat de norma penală, în afară de prezența acțiunii principale – *încălcarea grosolană a ordinii publice*, este obligatoriu și prezența unei acțiuni adiacente, care poate fi exprimată, alternativ, în: *aplicarea violenței asupra persoanelor, amenințarea cu aplicarea violenței asupra persoanelor, opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice*.

La caz, după cum se constată din fapta reținută în sarcina inculpatului, se pretinde că Tiutin R.: *din intenții huliganice, acționând cu intenție, în prezența altor persoane care se aflau în locul dat, încălcând grosolan ordinea publică și manifestând o vădită lipsă de respect față de societate, neglijând normele etice și morale de conviețuire, precum și având scopul de a da acțiunilor sale o rezonanță publică, pentru ca acțiunile sale să fie văzute sau auzite, astfel fiind încălcată liniștea altor persoane și activitatea normală a întreprinderii sus-menționate și, admitând conștient o asemenea consecință, încălcând ordinea publică și exprimând lipsa de respect față de societate, s-a apropiat rapid de automobilul în care se afla Costev I. și a început să-l numească cu cuvinte necenzurate, să-l amenințe cu aplicarea forței fizice, confirmându-și intențiile sale prin aplicarea câtorva lovituri cu pumnii pe parbrizul și partea ferestrei laterale a automobilului, în care se afla Costev I., acțiunile fiind stopate doar după ce Costev I. i-a comunicat că cheamă poliția.*

Pe lângă descrierea vădit exagerată a pretinselor intenții huliganice admise de Tiutin R. în raport cu partea vătămată Costev I., Colegiul reține că inculpatului i se impută amenințarea cu aplicarea violenței asupra părții vătămate, fapt confirmat din spusele lui Costev I. și a paznicului Chevdiș T. De fapt, analizând atent declarațiile părților nominalizate, instanța de recurs constată că „*amenințarea cu violență*” nu s-a confirmat.

Potrivit orientărilor doctrinare, dar și rezultând din jurisprudența Curții Supreme de Justiție în cauzele despre infracțiunile de huliganism, urmează de consemnat că, prin „*aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe*”, se înțelege atât violența psihică, cât și cea fizică, ce se poate manifesta prin cauzarea unor prejudicii sănătății, care pot surveni în urma săvârșirii unor acțiuni cu caracter violent, produse prin aplicarea de lovituri, prin imobilizarea, îmbrâncirea,

punerea unei piedici victimei, urmate de vătămarea integrității corporale sau de leziuni corporale, sau fără cauzarea prejudiciului sănătății.

Amenințarea presupune orice act prin care se realizează o constrângere morală, de natură să însuflească temere cu privire la aplicarea violenței fizice, urmată de provocarea unor leziuni de gravitate diferită, inclusiv până la cauzarea morții. La fel, se menționează că amenințarea cu aplicarea violenței trebuie să aibă un caracter real. Este necesar ca victima, reieșind din circumstanțele concrete de expunere a amenințării, să perceapă, ca fiind considerabilă verosimilitatea realizării amenințării.

Din declarațiile părții vătămate, Costev I. rezultă că acesta, fiind audiat de către prima instanță, a menționat că: „*Își amintește că Tiutin R. l-a amenințat cu aplicarea violenței fizice, spunându-i că îl va lovi în față.*”

Din declarațiile unicului martor prezent la incident, și anume a paznicului Chedviș T., se constată că: „*Era zi lucrătoare. Angajații nu se aflau pe teritoriul întreprinderii fiind plecați să execute lucrări. Inculpatul a ieșit primul din automobilul său, iar Costev I. a închis geamul automobilului. Nu-și amintește exact ce cuvinte spunea Tiutin R., dar înjura și îi spunea părții vătămate să iasă. Partea vătămată nu a ieșit din automobil ...*”

Totodată, din cele comunicate instanței de către martorii audiați: Trandafir M., Chisacov D., Chirciu A. și Bacaianov D., nu rezultă că a avut loc actul amenințării cu aplicarea violenței din partea lui Tiutin R. față de Costev I.

Mai mult, din circumstanțele factologice expuse de părți, Colegiul Penal lărgit trasează concluzia că faptul amenințării eronat a fost evocat în rechizitoriu, totodată în opinia instanței este pus la îndoială dacă partea vătămată ar fi perceput ca fiind considerabilă verosimilitatea realizării amenințării parvenite de la Tiutin R., având în vedere că aceasta stătea în automobilul său și nu a ieșit în general afară să comunice cu inculpatul, apelând direct la poliție.

Totodată, se relevă că amploarea acțiunilor care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism sau obrăznicie deosebită, este de o asemenea natură încât produce nu indignarea izolată a unei persoane, nu un comentariu negativ particular, dar a unei colectivități de persoane care asistă la/sau iau cunoștință de fapta săvârșită. Pentru a atinge gradul prejudiciabil al unei infracțiuni, acțiunile respective trebuie să producă o rezonanță socială considerabilă, revoltând la maxim opinia publică, tulburând pentru mult timp buna desfășurare a relațiilor interumane, ceea ce la caz prin acțiunile lui Tiutin R. nu s-a realizat.

Astfel, Colegiul Penal lărgit ajunge la concluzia că procesul penal în baza art. 332 alin. (2) Cod de procedură penală în cauza privind învinuirea lui Tiutin R. de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 287 alin. (1) Cod penal, urmează a fi încetat pe motiv că fapta comisă de ultimul constituie contravenția prevăzută de art. 354 Cod contravențional, nefiind confirmat că partea vătămată a primit careva amenințări reale din partea lui Tiutin R.

Drept urmare, fapta contravențională comisă de Tiutin R. se rezumă la aceea că: *la 30 martie 2016, aproximativ la ora 10:30, dânsul aflându-se pe teritoriul ÎM Gospodăria Comunal Locativă a or. Vulcănești, amplasată pe str. Gherțen 34, astfel, conștientizând*

că se află în loc public, având scopul de a comite acțiune de huliganism nu prea grav, acționând cu intenție, în prezența unei persoane, care se afla în locul dat, încălcând ordinea publică și manifestând lipsă de respect față de societate, neglijând normele etice și morale de conviețuire, precum și având scopul de a da acțiunilor sale o rezonanță publică, pentru ca acțiunile sale să fie văzute sau auzite, astfel fiind încălcată liniștea altor persoane și activitatea normală a întreprinderii sus-menționate și, admitând conștient o asemenea consecință, pe motivul unor relații personale ostile, încălcând ordinea publică și exprimând lipsa de respect față de societate, a iscat o ceartă cu directorul ÎMGCL din or. Vulcănești, Costev I., care ieșea de pe teritoriul întreprinderii menționate cu automobilul personal, acționând cu o obrăznicie deosebită, i-a întretăiat calea cu automobilul personal, creând astfel un pericol real de producere a unui accident rutier din motivul eventualei coliziuni, și ca rezultat al stopării automobilului, el a ieșit din automobilul personal, s-a apropiat rapid de automobilul în care se afla Costev I. și a început să-l numească cu cuvinte necenzurate, confirmându-și intențiile sale prin aplicarea câtorva lovituri cu pumnii pe parbrizul și partea ferestrei laterale a automobilului, în care se afla Costev I., acțiunile fiind stopate doar după ce Costev I. i-a comunicat că cheamă poliția.

Fapta contravențională descrisă supra se încadrează în temeiul art. 354 Cod contravențional, **huliganismul nu prea grav**, adică *acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice.*

Cu privire la cel de al doilea episod de huliganism incriminat inculpatului, cu partea vătămată Cateva N., Colegiul Penal lărgit relevă următoarele.

Din esența faptei de huliganism reținute în sarcina lui Tiutin R. se constată că acestuia i s-a incriminat că dânsul aflându-se într-un loc public, Casa de cultură din or. Vulcănești, a acostat-o într-un mod jignitor pe partea vătămată Cateva N. numind-o „baba iaga”, „narcomană” și că „a înghițit roți rămase de la fiul ei”, acțiuni realizate în prezența altor persoane, astfel lezându-i părții onoarea și demnitatea.

În primul rând, circumstanța agravantă specificată la art. 287 alin. (2) lit. a) Cod penal este funcțională atunci când sunt întrunite următoarele trei condiții: 1) huliganismul este săvârșit de o persoană care a comis anterior o infracțiune prevăzută la art. 287 alin. (1) Cod penal; 2) făptuitorul nu a fost condamnat anterior pentru nici una din faptele de huliganism care se repetă; 3) nu a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală, stabilit la art. 60 Cod penal.

La caz, calificarea pe episodul doi în temeiul art. 287 alin. (2) lit. a) Cod penal, cu semnele calificative: *acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism deosebit, de o persoană care anterior a comis un act de huliganism*, este greșită, întrucât după cum s-a stabilit în contextul precedent al acestei decizii, pe primul episod acțiunile lui Tiutin R. au fost reîncadrate în baza art. 354 Cod contravențional.

Mai mult, se menționează că una din condițiile necesare pentru aplicarea răspunderii conform art. 287 Cod penal este ca inițiator al încăierării sau al certei să fie

nu victima, dar făptuitorul, adică făptuitorul să provoace conflictul pentru a se răfui cu victima. În speță, s-a constatat că partea vătămată Cateva N. i-a reproșat lui Tiutin R. că acesta ar fi cumpărat alegătorii, în ziua exprimării votului de către aceștia, aducându-i astfel o acuzare gravă, în replică, inculpatul fiind condiționat de dorința de a se opune celor afirmate, a expus în adresa lui Cateva N. mai multe cuvinte ofensatoare.

Relevante acestei cauze, în opinia instanței de recurs sunt statuările Curții Europene din hotărârea *Gavrilovici vs. Republica Moldova din 15 decembrie 2009*, unde reclamantul fusese sancționat, în baza articolului 69 din Codul contravențional, la cinci zile de arest contravențional, pentru că l-ar fi criticat pe președintele consiliului raional, după ce l-a numit „fascist” în cadrul ședinței consiliului, pentru că fusese refuzată de numărâte ori includerea în buget a cheltuielilor în legătură cu tratamentul fiului reclamantului. Curtea a stabilit că limitarea dreptului său la libera exprimare nu a fost necesară într-o societate democratică în primul rând din motivul că instanțele naționale au refuzat să asculte martorii reclamantului. Curtea a reținut că utilizarea cuvântului „fascist” (sau nazist/comunist) în privința unei persoane nu echivalează în mod automat cu o defăimare, pe când instanțele naționale erau obligate să analizeze dacă calificativul avusese statut de judecată de valoare sau declarație de fapt. În fine, aplicarea sancțiunilor penale pentru exercitarea liberei exprimări poate fi justificată doar în circumstanțe excepționale, pe când gravitatea daunelor aduse drepturilor fundamentale ale terților trebuie să atingă un grad sporit – constatare care a lipsit din motivarea instanțelor naționale. Prin urmare, a fost constatată violarea art. 10 CEDO.

Colegiul se raliază punctului de vedere exprimat de Curtea Europeană în cauza nominalizată supra și reține că instanțele axându-se pe locul desfășurării evenimentelor, care a fost un loc public, în prezența mai multor persoane, de persoana celui vinovat, a omis să analizeze per ansamblu celelalte condiții necesare impuse de lege pentru calificarea acțiunilor inculpatului în baza art. 287 Cod penal.

Respectiv, și în această parte, instanța de recurs conchide că Tiutin R. se face vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 354 Cod contravențional, **huliganism nu prea grav**, adică *acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice*. Fapta contravențională comisă de contravenient fiind următoarea: *„La 20 noiembrie 2016, aproximativ la ora 14:00, în perioada desfășurării alegerilor în Adunarea Națională a Găgăuziei, aflându-se în stradă în fața secției de votare nr. 10/25, amplasată în clădirea Casei de cultură de pe str. Frunze, or. Vulcănești, unde erau prezenți o mare parte din locuitorii orașului, ca participanți la votare, neglijând normele etice și morale de conviețuire în societate, încalcând ordinea publică, aflându-se în relații ostile cu Cateva N., manifestând o vădită lipsă de respect față de societate și exprimând o vădită aroganță și nerușinare, a început să se exprime public în fața grupului de persoane prezent în adresa lui Cateva N. cu cuvinte necenzurate și limbaj licențios, care constituie injurie, atât după sens, cât și după conținutul indecent, în acest fel, la momentul comiterii respectivelor acțiuni ilegale, Tiutin R. i-a acordat acțiunilor sale o rezonanță publică, având în vedere că în prezența terțelor persoane s-a adresat cu cuvinte necenzurate în*

adresa lui Cateva N., lezându-i onoarea și demnitatea, în același timp conștientizând și prevăzând consecințele acțiunilor sale și dorind survenirea acestora, în urma comiterii faptei date a provocat indignarea grupului de persoane prezente la fața locului, față de fapta comisă.”

Totodată, se constată că, la caz, este incident art. 30 Cod contravențional, survenind prescripția pentru aplicarea răspunderii contravenționale. Însă, înainte de a formula argumentele instanței de recurs privitor la temeiul reglementat de articolul nominalizat, se reiterează că, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene pentru Drepturile Omului, una din modalitățile de încălcare a principiului securității raporturilor juridice, constatate de Curte în cazurile moldovenești, a fost ignorarea de către instanțele naționale a termenului de prescripție. Curtea a menționat în nenumărate rânduri că rolul pe care îl au termenele de prescripție este unul foarte important atunci când acestea sunt interpretate în lumina preambulului Convenției, preambul care declară preeminența dreptului ca fiind parte a patrimoniului comun al Statelor contractante.

În acest sens, Curtea Europeană a considerat că nimic nu poate împiedica instanțele naționale de a verifica și aplica termenul de prescripție, dacă acesta este incident cauzei.

În cauza deferită judecării, având în vedere că instanța de recurs a statuat asupra încadrării juridice a acțiunilor lui Tiutin R. în baza art. 354 Cod contravențional, adică ca huliganism nu prea grav, care se sancționează cu amendă de la 6 la 30 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 60 de ore, urmează a fi aplicate prevederile art. 30 Codul contravențional, care stipulează în alin. (2) că termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale este de 1 an, care curge de la data săvârșirii contravenției. Din materialele cauzei se constată că faptele pentru care Tiutin R. a fost deferit judecării au fost comise de acesta la 30 martie 2016 și respectiv la 20 noiembrie 2016, astfel din momentul săvârșirii contravenției a expirat termenul de tragere la răspundere contravențională indicat supra.

În consecință, în speța dată se încetează procesul contravențional în privința lui Tiutin R., conform art. 30 Cod contravențional, în legătură cu expirarea termenului prescripției răspunderii contravenționale.

Totodată, Tiutin R. urmează a fi eliberat din penitenciar, dacă în privința lui nu este aplicată măsura preventivă sub formă de arest sau acesta nu execută pedeapsa penală în baza altor hotărâri judecătorești.

9. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) și art. 391 alin. (2) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Gorobica Oleg în numele inculpatului TIUTIN Roman, casează total sentința Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești, din 22 august 2018 și decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 18 aprilie 2019 și încetează procesul penal în baza art. 332 alin. (2) Cod de procedură penală în cauza privind învinuirea lui **TIUTIN Roman XXXXX** în comiterea infracțiunilor prevăzute de

art. 287 alin. (1) Cod penal și art. 287 alin. (2) lit. a) Cod penal, pe motiv că faptele constituie contravențiile prevăzute de art. 354 Cod contravențional.

Se încetează procesul contravențional în privința lui **TIUTIN Roman XXXXX**, conform art. 30 Cod contravențional, în legătură cu expirarea termenului prescripției răspunderii contravenționale.

TIUTIN Roman XXXXX urmează a fi eliberat din penitenciar, dacă în privința lui nu este aplicată măsura preventivă sub formă de arest sau acesta nu execută pedeapsa penală în baza altor hotărâri judecătorești.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 24 decembrie 2019.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion

Judecător

Mardari Dumitru

Judecător

Ghervas Maria